

ТРИЗЕННИК - REVUE HEBDOMADAIRE - UKRAINIENNE - TRIDENT

Число 11 (465). Рік вид. XI. 17 березня 1935 р. Ціна 2 фр. Річ ? фр.

Париж, неділя, 17 березня 1935 року

Те, що ми не маємо своєї держави, що землю українську посів червоний ворог, не може не відбитися зле на ознайомленні Заходу з нашим краєм, його народом, їх долею і недолею, їх сучасним становищем, вагою в світовому житті і місцем серед інших культурних націй.

Чимало в цьому напрямку зробила і робить наша еміграція, але спроможності її вельми обмежені.

Народи, що мають свої держави, підтримують по великих чужих центрах матеріально і морально наукові установи, журчали, які мають на меті поглиблювати інтерес до них та розповсюджувати належні знання; творять по чужих університетах катедри, допомагають заснуванню закордоном спеціальних інститутів.

Це все — по-за нашими можливостями.

Коли ближче до України, на Сході і в Середній Європі, єсть українські високі школи в Чехословачині, Український Науковий Інститут у Берліні, Український Науковий Інститут у Варшаві, створенням й існуванням яких ми зобов'язані допомозі урядових чинників чи громадських кол відповідних держав, які тим допомогли нашим науковим силам відновити працю і підготувати нові кадри освічених робітників, — за що кожен українець їм глибоко вдячен, — то далі на Захід справа стоїть гірше.

Тут усе, що здобуто в цьому напрямку, залежить од приватної ініціативи, од праці відданої окремих осіб чи гуртків, які заінтересувалися Україною, зрозуміли її значіння в сучасному й май-

бутньому і віддали свій досвід, вплив, знання і час організації вивчення її та поширенню відомостей про неї.

І тим більша заслуга тих осіб, тим ширіша належить їм вдячність і тим болючіше озивається в наших серцях кожна втрата когось із таких приятелів, приятелів не словом, а ділом.

Втратою болісною являється для нас і смерть Габрієля Феррана, Голови Французького Товариства Українознавства.

Його світлій пам'яті присвячуємо ми наступні сторінки, які, нагадуючи про завдання і працю Французького Товариства Українознавства, подають теплу характеристику його першого голови, що так багато для нього зробив.

Як і всі, хто знав і шанував покійного, поділяємо жалобу цього Товариства.

Складаємо нашу вдячну пошану на могилу його першого голови, разом з твердою надією, що раз розпочате добре діло не перерветься.

Габріель Ферран

Голова Французького Товариства Українознавства
(1864-1935)

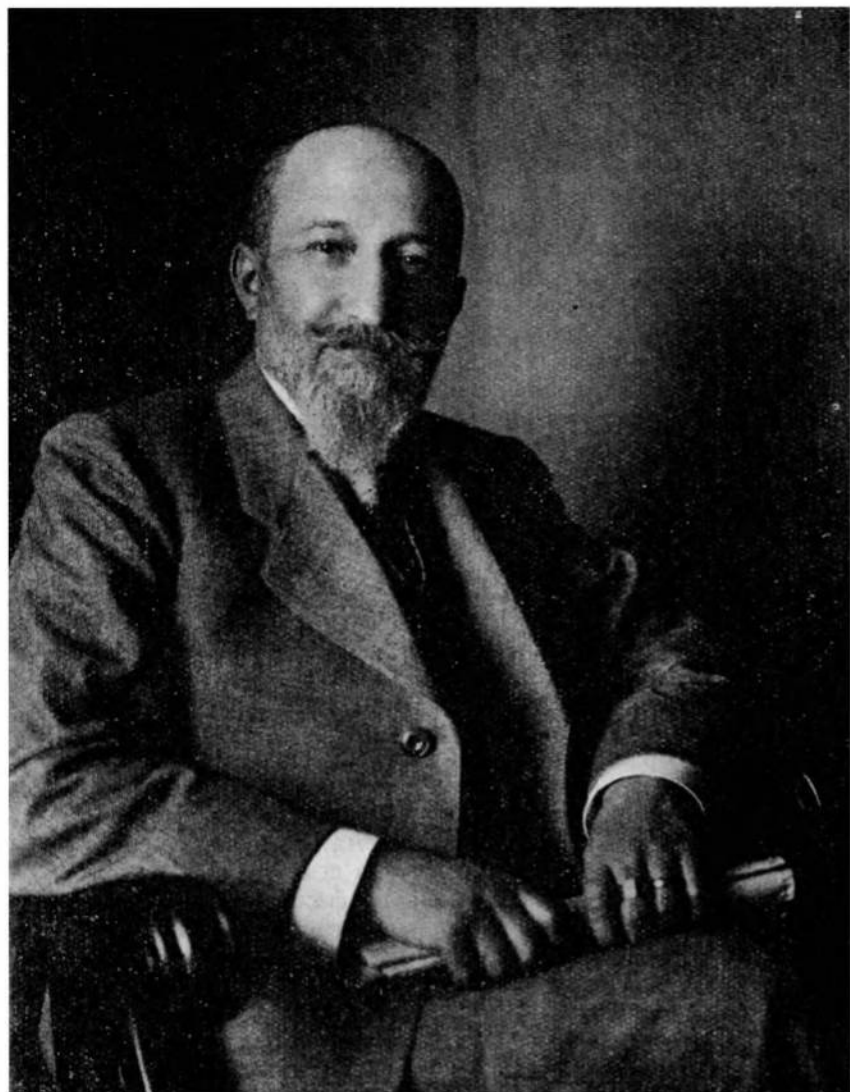
Тяжка доля не щадить нам ударів. Вибувають один за одним з рядів мужні борці, що так чи инакше боролися за Україну проти ворогів її: незнання, рутини, наукової чи політичної, або й одвертої ворожості, і уперто привертали увагу до України та її долі.

31-го січня с. р. після короткої і несподіваної недуги упокоївся навіки Габріель Ферран, французький повноважний міністр, лицарь Почесного Легіону і других ордерів, професор Спеціальної Школи Високих Наук у Сорбоні, відомий українському суспільству, як один з основоположників Французького Товариства Українознавства та його незмінний голова.

Коли п'ять років тому заснувалося Товариство, Габріель Ферран з щирим захопленням і далекосяглими передбаченнями взявся за це діло, яке вважав завжди не за сантиментальне українофільство, але за працю на користь своєї батьківщини. Він вносив у свою діяльність не тільки великі знання орієнталіста і географа, якими відзначався, але й розважливість, уміння та тактовність досвідченого дипломата.

У першій відозві основоположників Товариства, виданій 25 липня 1930 року, значиться:

«Закладення Товариства Українознавства відповідає справжнім вимогам. Треба з великим здивуванням сконстатувати, до якої сте-

Габріель Ферран

пени значіння й вага цієї країни як в минулому, так і в сучасному; не знана взагалі, навіть, можна сказати, зігнорована французьким громадянством, не дивлючися на уперті зусилля окремих знаючих осіб». Україна є... «найдалший виступ цивілізованої Європи, яку вона постійно обороняла проти дикунських наїздів»... а її духові і матеріаль-

ні багатства «роблять з України об'єкт першорядного значіння для дослідів».

«Моральний престиж Франції, а тако-ж і її законний вплив у глибокій мірі заінтересовані франко-українською приязню».

З цього одного видко, як голова Товариства високо оцінював завдання нового інституту, який, хоч стисло замкнений у рямцях наукової діяльності, мав при відсутности всяких інших — державних, громадських чи наукових — французьких установ, які б займалися Україною, стати об'єднуючим франко-українським центром.

Під його керівництвом, помімо великих труднощів, Товариство заснувало регулярні курси українознавства, створило спеціальні комісії: історичну, географічну, мистецьку й викладову, які допомогли вже появленню цілої низки праць про Україну та влаштували досі сорок вісім різних лекцій і викладів, прийнятих паризькою публікою з великим зацікавленням.

Повага й висока сумлінність, з якою ставився Габріель Ферран до своїх обов'язків голови Товариства, спричинилися до того, що до його складу ввійшла значна кількість видатних наукових, культурних, громадських, політичних і військових діячів Франції, переважно спеціалістів у справах Сходу або близько з ними зв'язаних.

Родився Габріель Ферран у 1864 р. Після закінчення спеціальних студій, поступив на державну службу в 1885 р. і провів десять років на Мадагаскарі, спочатку як качальник канцелярії консульства, а потім як резидент (консул) в Маюнзі. Після того був повірений у справах у Сіамі та Персії, грешті був призначений консулом у Штутгарті з фактичним характером посланника при імператорському дворі, де провів десять років. У 1911 році переїхав до Берліна у якості першого торговельного радника. Перед самою війною був посланий, як генеральний консул, до Північної Америки, звідки повернувся вже після війни і вийшов на демісію в ранзі повноважного міністра.

Під час своєї різноманітної дипломатичної кар'єри не забував він своєї наукової праці, а вийшовши на демісію, посвятився вже їй майже виключно і прийняв становище професора у Сорбоні. За останні п'ятнадцять років виготовив він багато праць з обсягу лінгвістики і географії Сходу, приймав участь у численних міжнародних наукових з'їздах та співпрацював у багатьох часописах, а головне в *Journal Asiatique*.

Перебувши на протязі всього свого життя у різних країнах, будучи лицарем численних чужеземних ордерів, членом різних наукових установ і товариств, заховав він всюди широкі стосунки. У своїй батьківщині користувався великою пошаною, будучи найгавнішим членом Товариства Азієзнавства, довголітнім головою Товариства ім. Ернеста Ренана та редактором *Journal Asiatique*, наукового органу спеціалістів лінгвістики, історії і географії Сходу.

За тиждень перед смертю, хоч обтяжений працею, від якої ніщо не могло його відірвати, головував він на засіданні Правління Товариства Українознавства, виробляв проекти на майбутнє, збираючися розпочати трудну акцію для збільшення його засобів і дальшого розвитку

його діяльності. Від перевтоми, від надмірної праці стався раптовий удар, після якого небіжчик, проживши ще пару день, на віки заплющив очі.

Згідно з його волею, стисло виконаюю його братом п. інженером Леопольдом Ферраном, якому складалемо тут вислови нашого глибокого співчуття, похорон відбувся у Марселі у тісно родинному колі. У Парижі не відбулося жадних церемоній.

У цьому виявилася ще раз незмінна вдача цієї людини, яку так високо цинили ті, кого доля привела до близьких стосунків з ним. Головною рисою цієї вдачі була велика скромність. Помимо свого високого дипломатичного і наукового становища, до яких він прив'язував велике значіння, диктоване почуттям обов'язку, він ніколи себе не висовував наперед, майже ніколи про себе не говорив, старався нікого не турбувати, а навпаки кожному віддати послугу. Рівночасно відзначався великою відвагою переконань і ніколи не ховав своєї думки, висловлюючи її рішуче і безкомпромісово.

Напежитися Габріелі Ферранові вічна пам'ять серед українців. Пройдуть роки, зміняться обставини, розвинеться знання України у Франції, але завжди мусимо пам'ятати, що Габріель Ферран був одним з тих перших друзів наших, який в часи неволі відважно виступав, як пропагатор цього знання серед різних кол французького суспільства, ставши на чолі осередку, що це собі за мету поставив.

Цього не мусять забувати і його земляки.

Я. із Токар Токаржевський-Карашевич.

Женевські вражіння

Після гарячкової для українців доби у вересні минулого року, коли з таким натиском наші представники протестували проти вступу ССРСР до Ліги Націй, перейшло в Женеві багато інших подій, відбулося в-осени і в січні під час двох сесій Ради Ліги Націй чимало неглад, прийнято було навіть кілька дуже важливих рішень в справі Сєзри, що в Лізі Націй не часто трапляється. Питання, яке так гаряче обмірковувалося у вересні, вступ ССРСР до Ліги Націй, одійшло тепер на другий план, затерлося серед інших подій. Ті, що так приязно вітали в-осени Літвінова у Женеві, якось охолоди до свого протеже. Французька політика під проводом п. Ляваля хоч формально і йде шляхом, наміченим його попередником, але сам сучасний неровник міністерства закордонних справ Франції не виявляє того захоплення совітами, як мав чи удавав, що має, покійний Бєрту. Що-г раздє, після римського, а пєтім лєн-донського порозумінь не так вже й потрібує Париж цього сумнівного підпертя з боку Москви. З одного боку, фронт західних держав помітно між собою зміцнився; з другого боку, розмови і навіть порозуміння цих держав з самою Німєччиною не уявляються більше збсолютною утопією.

Одним словом, коли у вересні всі антисовітські виступи Швейцарії та тутешньої і реси здавалися французам і особливо п. Бєрту, як і роляви «антифранцузьких» настроїв, як особисті образи міністрові закордонних справ Франції, то нині і ритика совітів, як би вона гострою не була, ніколи вже не тракується, як акт de lèse majesté Франції.

Певно і ті події, які за цей час відбулися в ССРСР, якимось вплинули на загальну опінію: оті вбивства, організовані Москвою по всіх совітських республіках, мали значно ширший відгомін, ніж можна було думати. Одних — цих, певно, меншість — дикі вчинки помести з боку держави супроти своїх півдних попросту обурили, других — і цих, певно, значно більше — примусили подумати, чи справді цей режим має силу, коли мусить вживати таких методів для продовження свого існування.

Цими днями було тихо в Женеві: жадних великих конференцій зараз немає. Не порушило цієї тиші і чергове зібрання Унії для Ліги Націй. Делегатів з'їхалося менше, ніж звичайно, і не можна сказати, щоб серед приїзжних було на цей раз багато відомих політиків і дипломатів. Збирається Унія тепер в новому місці свого осідку (раніше секретаріят містився в Брюсселю) серед старого парку, зовсім поруч з новим величезним палацом Ліги Націй, що вже зовсім викінчено, і з цього року буде перенесено сюди і секретаріят і всі засідання Ліги. Дуже добре там повітря, прекрасний краєвид на озеро і на гори, але всі урядовці жаліються, що далеко стоїть цей палац од центру міста. Але для великих панів дистанції не існують: авто скрізь за кілька хвилин довозить, а метлі і трамваєм потраплять.

З питань, які нас можуть цікавити, обмірковувалися на засіданні Унії тільки два: справа меншостевої політики Польщі (але її було одкладено) і питання про організацію міжнародньої боротьби з політичним терором.

Французька делегація поставила властиво на обміркування Унії проект, внесений в-осени п. Лявзлем на Раду Ліги Націй, про «складення міжнароднього порозуміння в цілях боротьби з злочинами, мета яких є політичний терор». Делегація пропонувала передати питання на дослід комісії, складеної з правників. В дебатах з приводу цієї пропозиції забрав слово український делегат проф. О. Шульгин. Він підтримує французьку пропозицію і висловлює перш за все почуття обурення проти того атентату, який дав безпосередній привід для цих дебатів. Промовець заявляє, що не тільки Українське Товариство для Ліги Націй, яке він тут заступає, але й значно ширші українські політичні кола осуджують рішуче політичний терор, як метод політичної боротьби.

«В цьому питанні, у нас, українців, вже є своя давня традиція, — додає промовець, натякаючи на відомі ідеї Драгоманова, — однаково осуджуємо ми індивідуальний політичний терор, чи він буде направлений проти наших друзів чи наших противників. Особливо-ж слід засудити політичний терор, коли атентат виконується терористом на чужій території, де він, як чужинець, може сподіватися на виправдання або на легку кару.

Ми цілковито погоджуємося з внесками міністра Лявзля, — продовжує промовець, — але цей внесок має на увазі атентати, виконані якоюсь приватною політичною організацією. Ми-ж маємо на увазі явище ще далеко більш поважне, коли сам уряд посереднє чи навіть безпосереднє виконує ганебні акти терору. Маю на увазі уряд ССРСР. Всім відомо, — що закордоном, в західних державах, цей уряд через свої закордонні відділи ППУ виконав не мало вбивств. Згадаю тільки такі прізвиська як дороге для нас ім'я Симона Петлюри, як прізвиська нашого приятеля Рамішвілі, або як ім'я нашого політичного противника генерала Кутепова. Мушу визнати одначе, що як не сильні підозріння щодо участі в цих атентатах московської руки, всни, певно, назавжди лишаться свого роду містеріями. Але далеко яснішим і одвертішим є той терор, що московський уряд здійснює на теренах ним же самим визнаних і потім окупованих ним республік, які згідно совітській конституції і пніні являються «незалежними» державами. Отже, такі факти, як безсудне вбивство 28 українців в наслідок атентату на Кірова, це не є факти «внутрішні», а належать те-ж до категорії актів міжнароднього терору, за які саме йде мова. Ці акти, за подіяні тільки не приватною організацією, а урядом держави, заподіяні не таємно, а зовсім одверто і, так мовити,

цінично. З приводу цих фактів ми маємо подати пізніше своє додаткове внесення».

Промова ця вислухана була з увагою, але без особливих виявів співчуття. Один тільки промовець гаряче підтримав українського делегата, решта мовчала, та й дебати вже скоро припинилися: Унія відбиває завжди ті настрої, які панують у світі. Отже багато зайшло змін за останні два-три роки. Раніше ціла низка держав, особливо сусідніх з Україною були явно вороже настроєні супроти ССРСР і були раді коли знаходився хтось, що міг одверто говорити правду. Обережно підтримували вони українських делегатів і таким чином вдалося останнім провести чимало резолюцій, що виносили строгий осуд Москві. Чимало промов наших делегатів знаходило гарячий відгук серед більшості делегатів Унії. Але ці успіхи, як не були вони цінні, мали вони тільки моральне значіння, реально нічого ця опозиція проти совітів нам не дала. Нині в світі пішли глибші процеси і совіти, може, й не без підстав, побоюються певних держав і серед них особливо Японії, Німеччини та Польщі. Але саме через те, що ці процеси глибші, вони нелегко виявляються на зовні і на відверте підпертя українські делегати, як і представники інших поневолених народів, можуть сподіватися тільки з боку таких нейтральних і абсолютно ні від кого незалежних держав, як, напр., Швейцарія. До речі, мусимо з приємністю констатувати, що уряд останньої твердо стоїть на своїх попередніх позиціях що-до совітів і визнавати їх не збирається. Преса хоч і поводить себе більш стримано, продовжує час від часу давати правдиві відомості про ССРСР. Наш приятель П. Е. Бріке ще цими днями вмістив прекрасну статтю про постійну загрозу голоду на Україні. Відгукнулася швейцарська преса і на протест з приводу терору, поданий не так давно Головною Еміграційною Радою. Цікаво, що «Журналь де Насіон», що займає винятково скорше прихильне становище що-до Москви, умістив згаданий протест повністю.

Що-до місцевих женецьких справ, то хоч п. Ніколь — цей зовсім збільшевичий соціаліст — і тримає владу в своїх руках, але фінансове його господарювання розхолодило тих дрібних женецьких буржуа, що з духу протесту дали буди йому свої голоси.

В травні мають бути нові вибори, і противники п. Ніколя не без підстав розраховують на перемогу. Внутрішня політична боротьба у Женеві ведеться зараз з великою енергією та пристрасстю.

Женець.

«Калевала»

28 лютого с. р. фінський народ одсвяткував своє велике свято — століття виходу в світ «Калевали» — твору Еліаса Ленрота.

«Калевала» представляє собою збірку старих фінських легенд, відповідно оброблених автором. Появилися вони в той час, коли фінські землі, хоч Фінляндію й з'єднано було вже з Росією знаходилися під шведським впливом, і коли вищі фінські верстви було зденационалізовано. «Калевала» в історії фінів одіграла велику роль пробуджуючого народ чинника до національного життя. Поширення після «Калевали» фінської літератури й національної свідомости у фінському народі призвело нарешті до звільнення Фінляндії й до пробуження Карелії, яку тепер під виглядом Карельської республіки включено до ССРСР.

Коли б ми хотіли «Калевалу» привіряти до якогось твору в українській літературі, то це напевно треба було б указати на «Енеїду» Котляревського, який розглядається у нас як батько модерної української літератури.

З приводу 100-літнього ювілею «Калевали» засилася фінському народові, що вже частинно здобув свою національну свободу в межах Фінляндії, наші сердечні поздоровлення.

С.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

В місяці лютому Бібліотека дістала пожертв грошми: від Української Громади в Шалеті — 20 фр., п. Цимбєла з Аргентини — 15 фр., п. Р. Ішук з Рівного — збірка на підпис. лист ч. 695 — 36.10 фр., на лист подякований в читальні Б-ки вплинуло — 30 фр., від Українського Комітету в Польщі — 50 золот. (142.50 фр.). Ці 50 золот. склалися так: од відділу УЦК в Рейовці — 5.75 золот., відділу УЦК в Августові — 6 зол., п. О. Кєлюжного з Ковля на лист ч. 701 — 2 зол., відділу УЦК в Ідині — 5.75 зол., відділу УЦК в Александрові-Куявському — 3 зол., п. Ів. Кобилки — 10 зол., відділу УЦК в Озерах — 10 зол., відділу УЦК в Сосновіці — 7.50 золот.

Всіх пожертв в році 1935 поступило — 396 фр. 50 с.

Всім жертводателям та прихильникам Рада Бібліотеки щиро дякує.

За той-же місяць Бібліотека дістала такі дарунки друками й іншими річми: В-ва «Українська Преса» (Львів) — 2 кн., пані М. Плеваго (Париж) — 3 кн., п. І. Косенка (Париж) — 3 прим. мєпи Туркестану, І. Липовецького (Вєршава) — 1 світлину, В-ва «Світ Дитини» (Львів) — 2 кн., п. Титлюка (Париж) — 1 кн., Ред. «Тризуба» — 1 кн., п. М. Шумицького (Париж) — 1 кн., пані Юл. Шульгинової — 3 писанки, П. От. О. Годунька (Львів) — 2 кн., В-ва «Торбан» (Львів) — 1 зш. нот — марші українські композитора Ярославен-

ка, п. М. Клименка (Париж) — 1 кн. та 35 чч. ріжних журналів.

За ці пожертви Рада Бібліотеки дякує всім жертводателям.

Відвідувань в Бібліотеці було: в січні — 54 особи, в лютому — 42.

— «Діло» в Бібліотеці. З цього року в Бібліотеці бракує «Діла», бо з січня місяця адміністрація його перестала висилати. Щоб читальня не залишалася без цієї газети, один з її передплатників з околиць Парижа двічі на тиждень привозить свої примірники, залишаючи їх Бібліотеці.

— Вечірка в Парижі групи б. вихованців Спільної Юнацької Школи. В суботу 9-го березня с. р. в салі «Мулен-де-ля-Галет» на Монмартрі відбулася вечірка-бєль, що її влаштовано було групою б. вихованців Спільної Юнацької Школи на користь безробітних. Вечірка пройшла з надзвичайним успіхом як матеріальним, так і загальним. Під час вечірки були артистичні виступи, з яких мусимо відмітити виступ п. Олексі Чехівського, що з надзвичайним піднесенням проспівав «Ой, Дніпре, мій Дніпре» та «Я сьогодні щось дуже сумую», п. Солоняря, що виконав пару романсів, п. Горлевську, чисте кришталеве сопрано якої зачарувало всіх, п. Дубаса, молодого талановитого спірака, перед яким лежить велика будуччина, п. П. Шмєлія, що виступав з своїм успішним власним репертуаром та хору Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції під орудою п. М. Ковальського, що заспівав кілька українських пісень з солами баритона (п. Топольського) та тенора (п. Оболдуєва).

Акомпанювали пані Гораїнова, незмінний друг наших зусиль, та п. А. Чехівський.

На вечірці відбулися тако-ж і національні танці: українські та грузинські. Кільки панночок та п'янь з'явилися в національних убраннях, що ще більше прикрасувало сцено.

Вечірка зосталася надзвичайно приємне враження.

— Від групи в Парижі б. вихованців Спільної Юнацької Школи. Група б. вихованців Сгіляної Юнацької Школи цим шляхом приносить найширшу подяку всім тим, хто взяв участь у концерті на нашій вечірці 9-го березня с. р. в залі Мулен-де-ля-Галет, а саме пані Гордевській та пані Гораїновій, п. п. Андрію та Олександрі Чехівським, п. г. С. Солонгрові, Дубасові, Шмідтові, Топольському та всьому хорові Т-ва б. Вояків Армії УНР і його дивізіонтові п. М. Ковальському. Щира дяка всім тим гостям, що і прийшли й спричинилися до успіху вечірки.

— Від'їзд з Парижа українського музиканта з Америки п. П. Дубаса. Цими днями виїхав з Парижа до Німеччини для продовження там своїх музичних студій молодий український музикант з Америки п. Дубас.

Пробувши в Парижі всього коло 2-х місяців, п. Дубас сердечно зійшовся з паризькою українською колонією, увійшов у її громадське життя, кілька разів з великим успіхом виступав на українських вечерах і залишив у всіх найкращі спомини як своєю милою товаришкістю, так і своєю грою.

Від широкого серця бажаємо талановитому музикантові щасливого повороту до Америки і повного успіху в його музичній кар'єрі, яку він робить з таким захопленням і таким успіхом, і яку ставить на служення українській справі.

У Польщі.

— В Українському Науковому Інституті у

Варшаві 19 лютого с. р. відбувся виступ п. Гл. Лазаревського на тему: Українське життя у Києві за 70 років минулого століття (за даними архива М. Драгоманова).

На початку директор Інституту професор Лотоцький пояснив історію та значіння цього архиву, а потім докладчик, що протягом певного часу оглядає цей архив, в своєму вигляді, — на підставі листів графа В. Антоновича з дружиною, Павла Житецького з дружиною, Михайла Старицького з дружиною, Миколи Лисика, Теофіла Лебедінцева, Єлисея Трегубова та інших до Михайла Драгоманова, — подав дані, що характеризують українське життя в Києві протягом 70 років минулого століття.

— 26 лютого відбулося під головуванням проф. Варшавського Університету д-ра С. Сліпського чергове засідання філологічної секції Комісії для дослідів польсько-українських питань, на якому молодий львівський вчений маг. С. Щурат відчитав реферат про життя й творчість Тимка Падури.

Реферат маг. Щурата, який є лише скороченням приготовленої автором до друку великої монографії про Падуру, не тільки окреслив видатну роль Падури, як представника так зв. української школи в польській літературі, але вияснив тако-ж значіння творчости Падури для певного етапу українського культурного життя.

Можна сподіватися, що праця маг. Щурата буде цінним вкладом в нашу наукову літературу.

— Рада УЦК. 3 березня с. р. відбулася у Варшаві нарада членів Ради УЦК, що перебувають у Варшаві. На порядку денному наради була підготовча праця для скликання 1-ої сесії новообраної Ради УЦК. Нараду скликала ініціативна група членів Ради в складі д-ра А. Лукашевича, ген. В. Салського й д-ра Л. Чикаленка.

— В Українському Клубі у Варшаві 2 березня

с. р. відбулися великі маскові вечерниці.

— В «Хаті Козака» при відділі УЦК у Варшаві 3 березня с. р. відбулися концертні вечерниці. В концерті взяв участь д-р М. Тисяк — лавреат Віденської Консерваторії, інж. М. Теліга (спів при акомпаніменті бандури). Варто ще відмітити «Танець запорозький», що його виконали пп. Гуледа й Ільницький.

— В Мистецькому Гуртку «Спокій» 10 лютого с. р. відбулася доповідь п. Л. Маслова на тему «Замок у Луцьку». Управа Гуртка веде зараз підготовчу роботу для організації чергової виставки праць членів Гуртка.

— В корпорації «Запорозжя» у Варшаві на суботніх збірках її членів відбулися наступні доповіді: 23 лютого с. р. проф. Р. Смель-Стоцький: «Слово до мелодії», 2 березня — полк. С. Білодуб: «Артилерія».

2 лютого Корпорація урочисто святкувала 17 річницю проголошення незалежності Української Народньої Республіки.

9 лютого відбулася Козацька Рада, яка розглянула й затвердила внутрішній регулямін Корпорації.

3 березня відбулося в Корпорації урочисте переведення членів-козаків у члени «Старої Хати».

Концерт у Львові з нагоди річниці свята державности.

Заходами Львівського відділу УЦК 27 січня с. р. в салі великого Миського Театру у Львові з нагоди 17-ої річниці проголошення самостійности Української Держави відбувся великий концерт.

Різноманітний та багатий змістом програм концерту розпочався промовою д-ра Старосольського, який у стислих, але живих словах представив суть та значіння Універсалів. Тон чутливої промови підхопив хор «Сурма» бадьорою піснею Лисенка «На прю». Прекрасний настрій, який створився таким вступом до концерту,

не залишив аудиторію до самого його кінця.

Всі точки програму виконано високо-артистично. Виконавців публіка вітала рясними оплесками. Об'єднані оркестри Львівської Філармонії та Музичного Інституту ім. Лисенка під керівництвом п. А. Рудницького заграла прекрасну Героїчну Симфонію ор. 55 Es dur Бетховена. Остання точка об'єднаної оркестри — «Похоронний марш» була найкращою річчю з програму і зворушила аудиторію до глибини душі.

Славний наш співак М. Голинський черував публіку прекрасним своїм тенором. Артистка О. Кривицька зворушувала слухачів глибоко-чутливими декламаціями, а оперова співачка М. Сокол половила сяю своїм чарівним співом. Програм скінчився сюїтою «Козак Голота» українського композитора з Великої України П. Козицького. Цей великий музичний твір виглядав на салі особливо глибоко вражіння.

Львівський Миський Театр же, мабуть, ніколи не збирав на концертах стільки доброго українського громадянства, яке виносило з концерту таке велике почуття духового задоволення.

Концерт мав значний матеріальний прибуток, який призначено на будову захоронки в Перемишлі для дітей українських емігрантів.

Велика подяка належиться організаторам цього свята, а передусім п. полк. О. Кузьмінському, який своєю енергією й працею прислужився до винятково урочистої й прекрасної національної демонстрації.

Український протест перед Лігою Націй у швейцарській преці.

Journal de Genève в своєму числі з 11 березня с. р., — очевидно в зв'язку з черговою сесією Унії Товариств для Ліги Націй, що відбулася оце в Женеві, — вмістив під титулом «Українці в СССР» протест Головної Еміграційної Ради проти терору на совітській Україні, вміщений в «Тризубі» в ч. 3-4 з 22. I с. р. (стор. 18-19).

З діяльності Комітету Дружби Народів Кавказу, Туркестану й України у Парижі.

11 березня с. р. Комітет Дружби Народів Кавказу, Туркестану й України улаштував у селі Société Savante у Парижі лекцію визначного азербейджанського діяча п. Ахмед-Емін бєя Расул-Заде на тему «Націонал-ухилизм» у Азербейджані.

Лекцію відкрив голова Комітету проф. О. Шульгин промовою, в якій підкреслив, що завданням Комітету є взаємне ознайомлення здружених народів і взаємне зрозуміння своїх завдань у спільній боротьбі за звільнення від московської неволі, зазначаючи, що він радий дати слово для з'ясування національного руху в Азербейджані визначному азербейджанському діячеві.

Далі докладчик у більше, як півторагодинній лекції захоплююче з'ясував теперішню національну боротьбу в Азербейджані у формі «націонал-ухилизму». Тези докладу були такі:

1) Історична еволюція Азербейджану була такою, що він був цілковито ворожим комунізмові. Тому большевики, коли зайняли Азербейджан, мусіли поставити на його чолі Наріманова, що не був большевиком і який пізніше одверто повстав проти большевиків. Кривавим повстанням 1920 р. Азербейджан ясно показав, що він абсолютно не мириться з московською окупацією.

2) В період 1920-27 року комуністи, що правила Азербейджаном, були поголовно «ухилистами» і думали не про большевицьку республіку, а про національну. Цей період закінчився так званою Хамудановщиною, яка вилилася у явне повстання азербейджанських комуністів проти московського хазяйнування.

3) Як і за старих часів, непоборений національний спротив ударяється в опозицію і революту в області духа, культури й літератури. Азербейджанські «ухилисти» вимагають націоналізації школи, популяризують стару національну літературу. Інтенсивність національної боротьби доходить до

того, що азербейджанські «ухилисти» вимагають ревізії совітської конституції. Секретар комуністичної партії Азербейджану Ломінадзе випускає відозву проти московського шовінізму. Поет Ільмас Ільді пише свою знамениту поезію «Кавказ», в якій говорить про «крижане перло» — Соловецький острів.

4) «Ухилизм» розвиваючися, доходить до зрозуміння спільних інтересів Кавказу та ідеї його єдності. Що дегі, то більше об'єднуються «ухилисти» цілого Кавказу проти московського шовінізму. Вимога ревізії совітської конституції підписана «ухилистами» всіх кавказьких народів.

5) Еволюція большевизму до совітського (читай — московського) патріотизму очевидно ще більше пілігрис «ухилизм» як в Азербейджані, так і на цілому Кавказі, в Туркестані й на Україні. Витворюється нова антимосковська обстановка, за якою національне підпілля і чинні еміграції мусять уважно слідкувати, щоб бути готовими до останнього бою й остаточної перемоги, яка рано чи пізно, зле мусить наступити по залізному закону еволюції.

Прочитана з великим захопленням і піднесенням, лекція викликає не тільки однодушні оплески численній аудиторії, зле й численні поздоровлення докладчикові, що так тонко й глибоко зхарактеризував суть і форми національної боротьби, яку викликав московський імперіалістичний большевизм, і ті протиріччя, в яких він заглутився і жертвою яких він безсумнівно впаде.

Голова Комітету в своєму останньому слові, адресуючи лекторові вирази подяки за його вузьку по назві тему, зле так широко програмово розвинену лекцію, підкреслив, між иншим, що та боротьба, яку веде Азербейджан за своє визволення має незвичайну вагу не лише для самого Кавказу, зле й для всіх поневолених Московією народів, і навіть для сусідів по-за ССРСР, — наприклад, для турецького народу, який може користуватися безпекою лише бу-

дучи заслуженим сильним Карказом.

Діяльність Комітету Дружби Нгородів, що виявилася вже за час його короткого існування в ряді важливих актів і цікавих лекцій, заслуговує повного признання, лекція-ж п. Расул-Заде зокрема з огляду на свою цінність — на як найширший переплук і спопуляризування.

І. З а т а ш а н с ь к и й.

Некрологи

† Проф. д-р Микола Вікул. В доповнення звістки про смерть проф. М. Вікула в минулому числі «Тризуба» подаємо ще ці рядки. Українська Господарська Академія понесла нову болючу втрату. Несподівано по гількаленній хворобі та тяжкій (без наркозу) операції помер 14 лютого с.р. на університетській клініці м. Праги професор неорганічної хемії УГА д-р Микола Вікул. Небіжчик народився 22 грудня 1887 р. у Тифлісі; свої дитячі та юнацькі роки провів у Кам'янці на Поділлі, де його батько був протоієреєм. Свою освіту д-р Вікул отримав у Кам'янецькій духовній школі, а далі в Подільській (те-ж у Кам'янці) духовній семінарії. По закінченні останньої р. 1908 вступив до Київського Комерційного Інституту, звідки за рік перейшов на природничий відділ фізико-математичного факультету Варшавського Університету, вибравши тут за свій фах хемію. Р. 1913 небіжчик закінчив університет з титулом кандидата природничих наук. Того-ж 1913 р. він зачав працювати на геологічному полі — як лаборант Кам'янецької середньої технічної школи та вчитель математики Кам'янецької учительської семінарії. Р. 1915, після евакуації технічної школи до Ростову н-Д., небіжчик вступив там до воєнно-промислового комітету, де працював як хемик, під проводом свого колишнього професора Курилова. З технічною школою він вернувся до Кам'янця і коли тут р. 1918 заглався комітет по організації Українського Універ-

ситету, він узяв у цій роботі близьку участь, а по заснованні Університету вступив до нього, як асистент при катедрі неорганічної хемії. У зв'язку з тодішніми винятковими обставинами, що нагледіли на членів професорського складу всілякі екстрординарні обов'язки, небіжчикowi довелось гризнути на себе лентури кристалографії та неорганічної хемії. На його-ж глечі припав увесь тягар гризти по організації лабораторії неорганічної хемії. Прихід р. 1920 до Кам'янця болшевичів змусив небіжчика, голинувши дружину, емігрувати за кордон. Тут він вступив до міністерства ісповіднь УНР, де керує загальним департаментом. По короткім геребуванні на Волині, він виїздить у червні 1922 р. до Чехословаччини, де вступає в ряди організаторів новозаснованої Української Господарської Академії в Подєбрадах і де був обраним на доцента при катедрі неорганічної хемії. Поруч з інтенсивною науково-педагогічною та адміністративною діяльністю, небіжчик провадив тако-ж систематичну науково-дослідчу роботу, друкуючи свої праці голов-но в німецьких фахових часописах. Узнаючи поважні заслуги небіжчика на полі української науки, Професорська Рада Академії в р. 1928 обраля його на професора неорганічної хемії.

Свого останнього слова, як науковий робітник, проф. Вікул сказати не встиг. Нагла смерть, неочікувана для нього самого та для цілого його оточення, перекресдила його життєву чинність, припинила рух його серця. Переведена 12 лютого операція виявила, що хвороба — прудке запалення хробакуватого паростку — сягнула в своїм розвитку так далеко, що жадних надій на рятунок уже немає. По двох днях нових терпінн небіжчик розлучився з цим світом, залишаючи в тяжкім сирітстві дружину та 13-літню доньку. Його похорон відбувся 18 лютого на Ольшанськїм кладовищі м. Праги. Розлучитися з небіжчиком прибули його подєбраські товариші та численне

місцеве громадянство. На труну було покладено вінки від Української Господарської Академії, від Українського Університету та від персоналу УГА. Група співробітників хемичного інституту Карлового Університету, в яким останні часи грацював небіжчик, поклала китицю квітів з чеськими національними стрічками. Після похоронного обряду, який відгравив чеський православний єпископ Святий, товариші покійного винесли труну з каплиці. Над могилою, після короткого слова єпископа, висловили промови: декан Інженерного Факультету УГА проф. Іванис, шеф хемичного інституту Карлового Університету проф. Кшепелка та голова Української Громади п. Ізлаган.

На Ольшанським грядовищі, в сусідстві з іншими українськими могилами, виросла ще одна.

Хай же буде вічною пам'ять про цю нову жертву нашої боротьби за крещу будучину України.

Борис Лисянський.

† Сотник Рябокінь-Розанов. 19 лютого с. р. по тяжкій недузі помер у Варшаві сотник Армії УНР Яків Денисович Рябокінь-Розанов. Покійний народився в м. Цибулів на Київщині. Середню освіту одержав у 10-ій петроградській гімназії. Світова війна застала небіжчика в лейб-гвардії Московсь-

кому, а революція — в 9-му Туркестанському полку. В українській визвольній боротьбі брав він участь у бою під Крутами, в 1-му і 2-му Зімових походах. На еміграцію прибув у складі 4-ої Київської дивізії і був інтернований в таборі в Олександрові Куявському. Довший час перебував на Поліссі. Помер у цвітлі літ. Най буде йому легкою чужа земля, в якій знайшов він свій вічний спочинок, не діджавшися повороту на батьківщину.

На пресовий фонд «Тризуба».

На пресовий фонд «Тризуба» п. сотн. В. Зарицький зложив 2 зол.

Листування Редакції.

— Відділові {УЦК в Голдзі. Дякуємо. «Скоропадщину» вислали.

— ВШП. сотн. В. Зарицькому, Демблін. Дякуємо. Книжку вислали.

— ВШП. сотн. П. Денисові, Варшава. Підтверджуємо прохання до Вас нашого представника у Пельші.

Поправка

В минулому числі «Тризуба» в статті «Пам'яті Ю. Фельдвича» на стор. 6 на початку статті помилково зазначено дату зібрання: «в суботу 2 березня» замість «в суботу 23 лютого».

Нові книжки й журнали.

— Твори Т. Шевченка, том VII, видання Українського Наукового Інституту у Варшаві.

Зміст: Повісті Художник, «Наймичка», «Варнак» і поясняльні статті П. Зайцева, М. Рудницького, Л. Білецького, Дм. Дорошенка. Численні примітки і 14 ілюстрацій.

— Рідна Мова, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Число 3 (27), березень 1935 р. Варшава.

Зміст: І. Огієнко: Значення Шевченка в історії української літературної мови. С. Черкасенко—Наша твердиня, поема; 2. Пророк. М. Гнатипак—Артизм творів Степана Руданського. І. Огієнко—Методи вивчення складні, вступ. Сучасна українська літературна мова. Є. Грицьок—Новотвори в сучасній українській мові. П. Кривосюк—Психо-фізіологія

мови. «Мовний Порадник» для редакторів, видаців і робітників пера, лист 6: Навчаймося літературної мови від Шевченка. До всіх наших часописів. І. Коровицький—В справі цитування давніх текстів. Ж и т т я с л і в. І. Мойсяк, І. Велигорський, М. Хомишин, Б. Шемет—Замітки про окремі слова. Ч и с т о т а й правильність української мови: відповідь на запитання наших читачів. Новини з української мови. Мова наших видань. Огляд мовних журналів. Д о п и с и Прихильників рідної мови. Українська мова в Канаді й Америці. Розділ для самоуків і дітей: Р і д н е С л о в о», Початкова Граматика української літературної мови.

— Вістник, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Березень, 1935. Львів.

— За Незалежність, — бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі, ч. 4, березень 1935 року.

— Український Сокіл, Листок Союзу Українського Сокільства Закордоном. Ч. 2(9), Прага, лютий 1935.

Зміст: Ф. Мороз — В злуці сила; М. Проходова — Сокільське виховання і руханка жіноцтва; І. Боберський — Сніг на горах; Іван Боберський — Джерело енергії; З хроніки українського сокільства закордоном; Оповідки Управи Союзу.

— Бюлетень Управи Товариства Прихильників Української Господарської Академії. Ч. 3, Прага, січень, 1935.

— Лікарський Вісник, орган Лікарської Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка і Українського Лікарського Товариства у Львові, ч. 1. Львів, 1 січня 1935. XIII рік видання.

В Українській Православній Церкві в Парижі

служба Божа відбудеться в неділю 17 березня с. р. о год. 10.30 рано.

Сотник Армії УНР

Яків РЯБОКІНЬ-РОЗАНОВ

учасник бою під Крутами, 1-го й 2-го Зімових походів,
19 лютого с. р. по тяжкій недузі помер у Варшаві.

Відділ у Кцині Українського Центрального Комітету
у Польщі з великим жалем повідомляє про передчасну смерть
свого члена козака

Кароля ДОМАНСЬКОГО

який помер на сухоти 21 лютого с. р.

Родичі!

Передплачуйте для своїх дітей

«Діточу Бібліотеку»

яка виходить щомісячними книжечками в об'ємі 3-4 аркушів друку.

На зміст цих книжечок складаються:

Байки, казки, історичні оповідання, описи з життя звірят, мандрівничі пригоди, сміховинки і сценічні картини, — оригінальні українські та переклади й переспіви з чужих мов.

Будуть тако-ж окремі книжечки присвячені історії та географії рідного краю.

Всі книжечки багато ілюстровані.

Умови передплати на рік:

Для Чехословаччини 25 корон; для Румунії 200 леїв; для Франції 20 франків, для Америки й Канади 1.50 дол.

Замовлення посилати на адресу:

Львів в ул. Зіморовича, 3. (Lwów, ul. Zimorowicza, 3. P o l o g n e).

Чекове конто ПКЮ: Львів, ч. 503 330.

В неділю 17 березня с. р.

в помешканні «Тризуба» (42, rue Denfert-Rochereau, Paris 5) має відбутися

Товариська бесіда

на яку запрошуються всі члени Громад Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції та Товариства б. Вояків Армії УНР — з родинами. Гості — за рекомендацією членів цих організацій.

На покриття видатків — 2 фр. Діти безплатно.

Прибуток на користь українських безробітних і хворих.

Брідж, танці, буфет grix-uni

Початок о годині 16-й

В неділю 17 березня с. р. в салі André (14, rue de Treviso, метро Cadet) відбудеться

Український концерт

В програмі: вокальні твори п. Г. Пономаренка
у виконанні

паній Надії Герман та Марії Чокаєвої і п. О. Чехівського

та вокальний септет під керуванням п. А. Чехівського
За піаніно — п. Г. Пономаренко

Ціна місць — 10 і 5 фр.

Початок о 9 год. веч.

В неділю 7-го квітня в салі Бельгійських Інвалідів (59, Rue Верньо, Париж 13), відбудеться

Шевченківський концерт

що його влаштовує з участю пані Горлевської, п. Тополевського, В. Содонаря, п. Мігалья та инш.

хор Т-ва Б. Вояків Армії УНР у Франції

В програмі співи соло та мішаний і чоловічий хор. Детальніше в програмах.

Початок о 16 годині. Вступ — 5 фр.

До Управ усіх Українських Громад.

Чим прирешено домівку вашої Громади?

Чи є в ній малюнки: Рідне військо — українським дітям? Коли нема, то змовте зркуш бристольського картону з постатями козаків усіх родів військ Армії УНР з 1920 року до витинання.

Ціна картону 2 фр. без пересилки.

Нехай ці малюнки завше нагадують старшим про минулу боротьбу, а дітей виховують до будучої боротьби.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому: За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

« М И »

Літературний неперіодичний журнал

М И — це журнал для тих, що зрозуміли вагу і вартість українського агресивного мистецтва, його потребу стати нарешті співзвучним з завданнями нового європейського побуту.

М И — друкує лише кращі твори українських письменників, критиків та есеїстів, мстить переклади з світової літератури, приносить артистичні репродукції праць визначних українських і закордонних мистців.

М И — це єдиний український журнал, який відповідає всім вимогам книжкової естетики.

М И — виборює українській літературі незалежне місце серед хаосу політиканства та демагогії!

М И — виходить великими томами до 200 стор. друку і коштує всього 2.75 зол.

М И — повинно знайтися в руках кожного українського інтелігента.

Адміністрація журналу М. Kunyúkyj. Ul. Staroscińska 4, m. 3.
W a r s z a w a . Pologne.

Продовжується впис на 2-х семестрові

Курси Бухгалтерії

Українського Технично-Господарського Інституту позочного навчання в Подєбрадах. Курс складається з 59 лекцій загального рахівництва, торговельного рахівництва, комерційної аритметики та торговельної кореспонденції — біля 500 сторінок великого розміру.

Проспекти та додаткові інформації висилаються безплатно. Звертатися на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. Podėbrady. Tchecoslovaquie.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Редагус — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.